

It was determined that mares tested at the Kyiv Hippodrome with a high probability ($p > 0.95-0.99$) prevailed in terms of agility of herdmates tested at the Odessa Hippodrome, both in terms of record agility and agility revealed in all age periods.

There were found 299 Orlov's Trotters of the 2.10 min agility class and more lively, of which 25 horses entered the 2.05 min and faster, 2 horses - to class 2.00 min and faster during the selection period from 2001 to 2021. It was determined that mares of the Orlov's Trotters of the Ukrainian population of the agility class of 2.05 min were not found to be faster, the fastest mare in the modern reproductive composition is Antalya 2.05,7, gray, 2014 (Aphorism - Artistka) of the Dibrivsky stud. Of all tested mares, only 13.8% have a high class of agility 2.10 min faster. The predominant number of mare's agility class's 2.10.1-2.15.0 min (31.1%) 2.15.1-2.20 min (24.1%).

Based on the analysis of pedigrees, it was determined that the domestic population of the Orlov's Trotter is structured according to 8 genealogical lines and 32 maternal families. The most developed region in terms of both stallions and mares is Barchuk-Zapad line (40.6 and 31.4%, respectively).

The largest number of tested mares comes from the breeding line Barchuk-Zadap and Pion lines. The highest record agility for the distance of 1600 m belongs to mares Voin (136.6 ± 1.75 s), Barchuk (136.8 ± 1.25 s), Ispolnitielny (137.3 ± 4.19 s), Boltik (137.6 ± 5.11 s) and Pilot (137.7 ± 2.44 s) lines. The most precocious (the fastest in a 2-year-old mare) are Ispolnitielniyi (145.7 ± 3.78 s), Barchuk (147.3 ± 1.27 s), Barchuk-Zapad (147.8 ± 1.45 s) lines.

The 53 genealogical combinations were recorded in the studied array of mares. The most numerous interlineal combinations were Pion \times Pion (13 mares), Barchuk \times Zapad (taking into account that the Zapad branch originates from the Barchuk line) (9 mares), as well as crosses Zapad \times Pion (10 mares) and Zapad \times Ispolnitielny (9 mares). In terms of record agility, there prevailed mares obtained from crosses Voin \times Pion (134.1 ± 3.07 s), Ispolnitielniyi \times Zapad (134.6 ± 3.89 s), Pilot \times Pion (134.8 ± 4.76 s). Thus, these combinations are the most effective in selecting parental pairs to obtain the fastest mares for the reproductive population.

Keywords: horses, Orlov's Trotter breed, breeding mares, genealogical combinations, lines, maternal families, generation, selection traits

DOI 10.32900/2312-8402-2022-128-198-207

УДК 636.15

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ СТАН НОВОЛЕКСАНДРІВСЬКОЇ ВАГОВОЗНОЇ ПОРОДИ НА ФІЛІЇ „ДІБРІВСЬКИЙ КІННИЙ ЗАВОД № 62” ДП „КОНЯРСТВО УКРАЇНИ”

Юсюк-Омельницька Т. А., к. с.-г. н. <https://orcid.org/0000-0002-0309-7181>

Буренко А. В., <https://orcid.org/0000-0003-1759-0652>

ДП “Конярство України”

У статті проаналізовано генеалогічну структуру новолександрівської вагОВОЗНОЇ ПОРОДИ Дібрівського кінного заводу № 62. Станом на сьогодні на філії “Дібрівський кінний завод № 62” державного підприємства “Конярство Украї-

ни” утримуються 49 представників даної породи, з них 3 жеребці-плідники, 28 кобил основного стада та шлейф молодняка. Жеребці належать до трьох ліній – Кокетливого, Тантала і Градуса.

Налічується дві родини: 166 Репетиції ($n=9$), Рознарядки ($n=3$) та три гнізда: 239 Тетіви ($n=8$), 176 Руди ($n=1$), Фактури ($n=2$). Дані родини і гнізда сформувалися саме в Дібрівському кінному заводі. Формується ще чотири гнізда – Фірми ($n=5$), Рябінки ($n=3$), Жерухи ($n=3$) та Рябушки ($n=2$).

Більша кількість кобил належить до лінії Тантала – 23 голови, Кокетливого – 7, Градуса – 5 голів і до лінії Капітена, яка пішла повністю в матки, – 1 кобила.

Досліджено мінливість промірів основного поголів'я коней та молочну продуктивність кобил з 2015 по 2021 роки. Проміри кобил за останні роки значно збільшилися, що веде до укрупнення представників породи та суперечить вимогам до промірів новоолександрівської ваговозної породи. Максимальний поріг показника “висота в холці” перевищують двадцять три кобили, що складає 76,7% маточного складу.

На філії “Дібрівський кінний завод № 62” сезонне доїння кобил, з 01 травня по 01 жовтня (5 місяців або 150 днів). Молочна продуктивність кобил з 2015 по 2021 роки знизилася на 275,6-454,6 л, коефіцієнт варіації збільшився від 18,33 до 38,90 при зменшенні дійного поголів'я кобил.

Питання про взаємозв'язок живої маси з молочною продуктивністю дуже актуальне, особливо при формуванні дійного табуна з кобил ваговозних порід, які характеризуються високою молочністю. Вплив на молочну продуктивність живої маси, як одного з показників розвитку тварин, вивчався багатьма авторами. Формули з розрахунку живої маси базуються на таких показниках промірів, як висота у холці та обхват грудей. Відповідно, якщо збільшуються проміри – збільшується жива маса тварини.

Визначено показники відтворення кобил основного складу за 11 років. Середня зажеребляємість кобил за 11 років 70,2%. Середній вихід лошат на 100 кобил становить 63,9% при 95,6% благополучного вижереблення. Такий вихід лошат можна обґрунтувати залежністю від % запліднених кобил ($r = 0,67$; $p < 0,01$). Ця залежність чітко спостерігається у 2018 – 2019 рр., при заплідненості 54,5 і 55,2 вихід лошат відповідно становив 54,5 і 53,3 при 100% благополучному вижеребленні.

Втрати лошат за рахунок абортів, слабо- та мертвонароджених за 11 років склали в середньому 3,3%, що не перевищує технологічні вимоги (5%).

Ключові слова: **новоолександрівська ваговозна порода, молочна продуктивність, маточні родини, чоловічі лінії, проміри тіла, відтворення.**

Останніми десятиріччями конярство взагалі і новоолександрівська ваговозна порода коней зокрема зазнала значного скорочення генофонду. Наразі базовий кінний завод - Новоолександрівський - з найбільш чисельним і цінним поголів'ям цієї породи залишається на окупованій території. За декілька років зникли приватні підприємства, які займалися розведенням цієї породи. Ситуація в породі сумна, ще на 01.01.1990 року в Україні поголів'я становило 42 200 голів, через 15 років загальна кількість суб'єктів племінної справи скоротилася до 9 (2 кінних заводів та 7 репродукторів), а кількість коней племінного ядра становила 208 голів, у тому числі 19 жеребців-плідників та 190 маток. Чисельність генеалогічних ліній скоротилася до трьох: 1390 Тантала (7 плідників і 49 маток), 935 Кокетливого (5

плідників і 33 матки) та 909 Градуса. “Пішли в матки” лінії 169 Газона, 596 Подьонщика, 200 Капітена [1, 5, 6].

На сьогоднішній день представники даної породи залишились на філії “Дібрівський кінний завод № 62” державного підприємства “Конярство України” та у малочисельних приватників.

Ефективність племінної роботи в конярстві та економіка галузі значною мірою залежать від відтворної здатності жеребців і кобил. Практика останніх десятиріч свідчить про те, що навіть за оптимальної годівлі у кобил заводських порід спостерігається значне зниження запліднюваності та висока смертність ембріонів [7]. В молочному конярстві проведено дослідження по виявленню зв'язку інтенсивного доїння з відтворенням кобил. Результати дозволяють зробити висновок – інтенсивність молокоутворення за весь період господарського використання кобил ваговозних порід не робить негативного впливу на їх відтворювальні здатності. Це має важливе значення в практичній діяльності стаціонарних кумисних ферм [9].

Показником відтворення поголів'я у конярстві є вихід лошат у розрахунку на 100 кобил. Враховують відсоток жеребних кобил від кількості спарованих, частку тих кобил, що абортували і народили мертвих лошат та інші показники, які комплексно впливають на вихід ділових лошат. Ці показники пов'язані з економічною ефективністю виробництва. Тому аналіз відтворної здатності та дослідження причин її варіації є передумовою об'єктивної оцінки в галузі тваринництва [2].

Матеріал та методи досліджень. Використані матеріали первинного зоотехнічного обліку філії “Дібрівський кінний завод № 62” у тому числі бонітування коней та відомості вижереблення і парування, а також Державні книги племінних коней новоолександрівської ваговозної породи (1, 2 томи). Результати статистично опрацьовані та проаналізовані.

Результати досліджень. На філії “Дібрівський кінний завод № 62” державного підприємства “Конярство України” утримаються 49 представників даної породи, з них 3 жеребці-плідники, 28 кобил основного стада та шлейф молодняку. Жеребці належать до трьох ліній – Кокетливого, Тантала і Градуса. Налічується дві родини: 166 Репетиції (n=9), Рознарядки (n=3) та три гнізда: 239 Тетіви (n=8), 176 Руди (n=1), Фактури (n=2). Дані родини і гнізда сформувалися саме в Дібрівському кінному заводі. Формується ще чотири гнізда – Фірми (n=5), Рябінки (n=3), Жерухи (n=3) та Рябушки (n=2). Більша кількість кобил належить до лінії Тантала – 23 голови, Кокетливого – 7, Градуса – 5 голів і до лінії Капітена, яка пішла повністю в матки, – 1 кобила.

З посиланням на II том Державної книги племінних коней новоолександрівської ваговозної породи (2015 рік), найбільш бажаними промірами вважалися: висота у холці 150,7 – 152,8 см, коса довжина тулуба 160,3 – 162,2 см; обхват грудей 193,5 – 197,0 см та обхват п'ястка 21,5 – 22,0 см.

В таблиці 1 наведена динаміка промірів кобил новоолександрівської ваговозної породи основного поголів'я Дібрівського кінного заводу № 62 з 2001 по 2022 роки.

Таблиця 1

Проміри та індекси будови тіла кобил основного складу

Всього кобил, гол.	Промір, см (M±m)				Індекс, %		
	висота в холці	коса довжина тулуба	обхват грудей	обхват п'ястка	формату	масивності	костистості
за стандартом породи [3]							
-	150,7 – 152,8	160,3 – 162,2	193,5 – 197,0	21,5 – 22	106,2	121,1	14,3
2001 рік							
24	149,6 ± 0,5	157,6 ± 1,7	193,8 ± 1,2	21,3 ± 0,1	105,3	129,5	14,2
2013 рік [4]							
28	152,9 ± 1,09	160,6 ± 1,32	193,3 ± 2,27	21,7 ± 0,16	105,0	126,4	14,2
2016 рік [10]							
30	152,8 ± 0,79	166,9 ± 1,60	198,4 ± 1,69	22,7 ± 0,21	109,3	129,8	14,8
2022 рік							
30	160,5 ± 0,81	165,4 ± 1,01	205,9 ± 1,21	23,6 ± 0,13	103,0	128,3	14,7

Проміри кобил за останні роки значно збільшилися, що веде до укрупнення представників породи і суперечить вимогам до промірів новоолександрівської ваговозної породи. Відповідно до програми “Селекції коней новоолександрівської ваговозної породи до 2020 року”, відбір у відтворювальний склад у віці 3 – 5 років необхідно здійснювати за наступними показниками (табл. 2) [8].

Таблиця 2

Проміри коней відтворювального складу

Показники, см	Бажані проміри за програмою селекції	Дібрівський кінний завод № 62
	жеребці	жеребці (n=3)
Висота в холці	154-157	158-163
Коса довжина тулубу	162-174	168-178
Обхват грудей	196-210	196-219
Обхват п'ястка	22,5-23,5	23,0-27,5
	кобили	кобили (n=30)
Висота в холці	152-156	152-169
Коса довжина тулубу	160-172	156-179
Обхват грудей	190-205	196-224
Обхват п'ястка	21,5-22,5	22,0-25,0

Максимальний поріг показника “висота в холці” перевищують двадцять три кобили, що складає 76,7% маточного складу.

До програми “Селекції коней новоолександрівської ваговної породи до 2020 року”, включили відбір у відтворювальний склад кобил за молочністю. Добирати у відтворювальний склад кобил-дочок основних маток, які оцінені за молочною продуктивністю по перших двох роках використання за умови їх продуктивності не менше 1700 кг молока за п’ять місяців лактації, і за оцінкою технологічної придатності вим’я до доїння та легкість віддачі молока [8].

Досліджено і показано рівень молочної продуктивності кобил з 2015 року до 2021 (таб. 3).

Таблиця 3

Мінливість молочної продуктивності кобил новоолександрівської ваговної породи за роками, л

Рік*	Кількість голів, n	Показники молочної продуктивності	
		M±m	C _v
2015	13	1946,4 ± 98,96	18,33
2016	20	2125,4 ± 102,12	21,49
2017	12	1801,7 ± 148,06	28,47
2018	19	1785,8 ± 156,24	38,14
2021	13	1670,8 ± 180,24	38,90

Примітка. *2019 р. контрольне доїння не проводилось; 2020 р. доїння не проводилося у зв’язку з поширенням коронавірусної хвороби

З таблиці видно, що молочна продуктивність кобил з роками знизилася на 275,6-454,6 л, коефіцієнт варіації збільшився від 18,33 до 38,90 при зменшенні дійного поголів’я кобил. Середній надій у 2013 році менше за вимогу у програмі “Селекції коней новоолександрівської ваговної породи до 2020 року”, щодо проведення відбору у відтворювальний склад кобил за умови їх продуктивності не менше 1700 кг молока.

За результатами дослідів 2015-2017 рр., кобили новоолександрівської ваговної породи з більшою живою масою мали продуктивність молока до 2000 л (оптимальна жива маса кобил новоолександрівської ваговної породи знаходиться у межах 500 – 600 кг). Найбільша молочна продуктивність була у кобил із середньою живою масою. Спостерігалася тенденція до збільшення індексу молочності при зменшенні живої маси (Рис.1). Було доведено збільшення індексу молочності при зменшенні живої маси ($r=-0,63$; $p<0,001$), крім цього зі збільшенням віку і кількості лактацій вірогідно збільшується показник індексу молочності ($r=0,59$; $p<0,01$). Чим більше молока виробляє тварина на одиницю своєї маси, тим краще оплачує корм [10].

Питання про взаємозв’язок живої маси з молочною продуктивністю дуже актуальне, особливо при формуванні дійного табуна з кобил ваговних порід, які характеризуються високою молочністю. Вплив на молочну продуктивність живої маси, як одного з показників розвитку тварин, вивчався багатьма авторами. Формули з розрахунку живої маси базуються на таких показниках промірів, як висота у холці та обхват грудей. Відповідно, якщо збільшуються проміри – збільшується жива маса тварини.

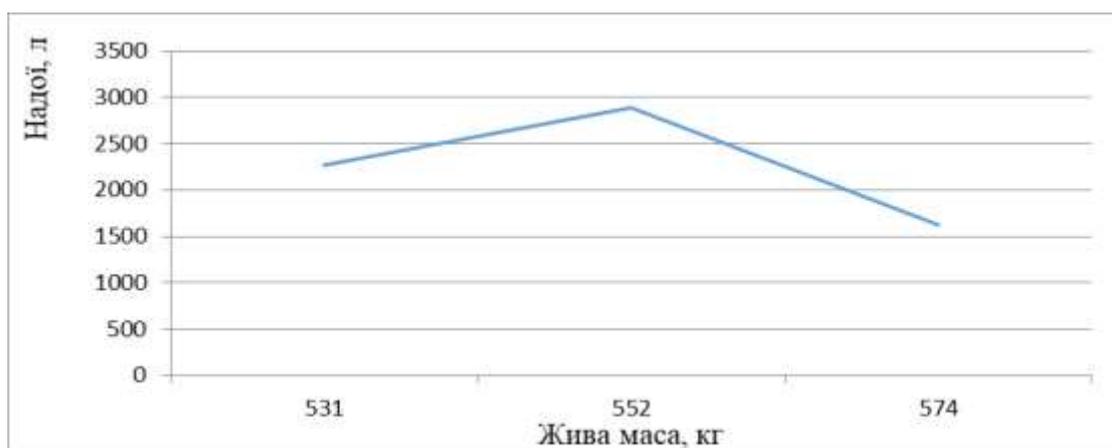

Рис. 1. Зв'язок рівня молочної продуктивності із живою масою кобил

Більшість авторів виражають думку про необхідність встановлення оптимального рівня живої маси тварин, за якого оплата корму продукцією буде високою, а виробництво молока найбільш рентабельним [9].

На філії “Дібрівський кінний завод № 62” знаходиться 30 кобил репродуктивного віку: 28 голів основного складу та 2 голови вперше підуть на парування у наступному році. Показники відтворення кобил основного складу за останні 10 років наведені у таблиці 4.

Таблиця 4

Показники відтворення кобил основного складу

Показник, гол.	Роки										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Всього кобил	27	26	22	27	29	31	33	30	26	20	24
Спаровано	24	24	22	22	29	31	33	29	26	20	19
Прохолостіло	4	7	4	7	6	9	15	13	8	5	5
Зажеребіло	20	17	18	15	23	22	18	16	18	15	14
% жеребних кобил	74,1	70,8	81,8	68,2	79,3	70,9	54,5	55,2	69,2	75,0	73,6
Абортувало	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Слабо-народжених	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Мертво-народжених	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Двійня	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Отримано лошат	16	17	17	15	22	21	18	16	18	15	12
% благополучного вижереблення	80,0	100	94,4	100	95,6	95,4	100	100	100	100	85,7
Середній вік кобил основного стада, років	9,9	10,4	10,7	9,7	9,9	9,5	9,6	9,7	10,6	10,6	10,5
Вихід лошат на 100 кобил, %	59,2	65,4	77,3	55,5	75,9	67,7	54,5	53,3	69,2	75,0	50,0

Середня зажеребляємість кобил за 11 років 70,2%. Середній вихід лошат на 100 кобил становить 63,9% при 95,6% благополучного вижереблення. Такий вихід лошат можна обґрунтувати залежністю: % благополучного вижереблення від % запліднених кобил ($r = 0,67$; $p < 0,01$). Цю залежність чітко видно у 2018 – 2019 рр., при заплідненості 54,5 і 55,2 вихід лошат відповідно становив 54,5 і 53,3 при 100% благополучному вижеребленні. Відповідно від кількості жеребних кобил залежить кількість кобил які підуть у сезон доїння.

Втрати лошат за рахунок абортів, слабо- та мертвонароджених за 11 років склали в середньому 3,3%, що не перевищує технологічні вимоги (5%).

Відповідно до даних таблиці низький вихід лошат на 100 кобил спостерігається через прохолости і те, що кобили не прийшли в охоту. Це зумовлено відсутністю стимуляції охоти відповідними ветпрепаратами та групове утримання кобил, що в свою чергу унеможливує індивідуальний контроль.

Середній вік кобил основного складу залишається незмінним, у межах 10 років.

Висновки:

1. На філії “Дібрівський кінний завод № 62” жеребці належать до трьох ліній – Кокетливого, Тантала і Градуса. Налічується дві родини: 166 Репетиції, Рознарядки та три гнізда: 239 Тетіви, 176 Руди, Фактури. Формується ще чотири гнізда – Фірми, Рябінки, Жерухи та Рябушки.

2. Проміри коней новоолександрівської ваговної породи основного складу філії “Дібрівський кінний завод № 62” не відповідають стандарту породи і набагато перевищують їх. Максимальний поріг показника “висота в холці” перевищують двадцять три кобили, що складає 76,7% маточного складу.

3. Відбір у відтворювальний склад у віці 3 – 5 років необхідно здійснювати за промірами згідно програми селекції, що напряму впливає на встановлення оптимального рівня живої маси тварин, за якого оплата корму продукцією буде високою, а виробництво молока найбільш рентабельним.

4. Низькі показники, виходу лошат на 100 кобил, кількість запліднених кобил спостерігаються через прохолости та не достатній контроль за перебігом статеві охоти. Необхідно перевести кобил основного складу до денникового утримання, що підвищить контроль за статевим циклом і перебігом вагітності.

5. При збільшенні кількості запліднених кобил, збільшиться кількість кобил у період доїння, що дозволить вести селекцію за молочною продуктивністю.

Бібліографічний список:

1. Волков Д. А., Ткачова І. В., Корнієнко О. О. Сучасний стан та напрямки подальшої роботи по вдосконаленню та розвитку новоолександрівських ваговозів. *Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва НААН*. Харків, 2009. № 101. С. 93-103.

2. Гопка Б. М, Скоцик В. Є., Павленко П. М. Практикум з конярства: навч. посіб. Київ : Колос, 2011. 380 с.

3. Державна книга племінних коней новоолександрівської ваговної породи. ред. С. В. Лютих, Д. А. Волкова. Київ, 2003. Т. I. 316 с.

4. Державна книга племінних коней новоолександрівської ваговної породи/ Авт. кол.: О. О. Ткаченко, І. В. Ткачова, В. В. Яцуценко, К. В. Гданська. Міністерство аграрної політики та продовольства України, НААН, Інститут тваринництва. Харків, 2015. Т. II. 170 с.

5. Лютих С. В. Сучасний стан генеалогічної структури новоолександрівської ваговної породи коней та перспективні напрямки її розвитку. *Науково-*

технічний бюлетень Інституту тваринництва НААН. Харків, 2015. № 113. С. 127-135

6. Павловський С. С., Ткачова І. В. Генетологічна структура новоолександрівської ваговозної породи коней. *Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва НААН*. Харків, 2019. № 122. С. 130-138. <https://doi.org/10.32900/2312-8402-2019-122-130-138>

7. Платонова Н. П., Зламанюк Л. М. Показники відтворення кобил новоолександрівської ваговозної породи дібрівського кінного заводу. *Наукові доповіді НУБіП України*. 2018. № 2 (72).

8. Програма селекції коней новоолександрівської ваговозної породи до 2020 року [Волков Д. А., Лютих С. В., Россоха В. І, Тур Г. М., Бровко О. В. (Інститут тваринництва НААН)]; за ред. І.В.Ткачової. Х. : Інститут тваринництва НААН, 2014. 56 с.

9. Чиргин Е. Д. Особенности лактации кобыл тяжеловозных пород и селекционно-генетические показатели их отбора по молочной продуктивности: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. биол. наук. Казань. 1998. 18 с.

10. Юсюк Т. А. Удосконалення методів оцінки молочної продуктивності кобил: автореф. дис. на здобуття вченого ступеню к. с.-г. наук. Київ, 2018. 21 с.

References

1. Volkov, D. A., Tkachova, I. V., & Korniyenko, O. O. (2009). Suchasnyy stan ta napryamky podal'shoiy roboty po vdoskonalennyu ta rozvytku novooleksandrivs'kykh vahovoziv [The current state and directions of further work on the improvement and development of Novoaleksandrovskaya heavy breed]. *Naukovo-tekhnichnyi biuleten Instytutu tvarynnytstva NAAN – Scientific and Technical Bulletin of the Institute of Animal Science of the National Academy of Agrarian Science of Ukraine*. Kharkiv, № 101. 93-103. [in Ukrainian].

2. Нопка, В. М, Skotsyk, V. Ye., & Pavlenko, P. M. (2011). *Praktykum z konyarstva* [Workshop on horse breeding]: navch. posib. Kyiv : Kolos, 380 [in Ukrainian].

3. Lyutykh, S. V., & Volkova, D. A. (Ed.). (2003). *Derzhavna knyha plemynnykh koney novooleksandrivs'koyi vahovoznoyi* [The state book of stud horses of Novoaleksandrovskaya heavy breed] Kyiv, I. 316. [in Ukrainian].

4. Tkachenko, O. O., Tkachova, I. V., Yatsutsenko, V. V., & Hdans'ka, K. V. (2015). *Derzhavna knyha plemynnykh koney novooleksandrivs'koyi vahovoznoyi porody* [State book of tribal horses of Novoaleksandrovskaya heavy breed] Ministerstvo ahrarynoyi polityky ta prodovol'stva Ukrayiny, NAAN, Instytut tvarynnytstva. Kharkiv, Vol. II. 170 s. [in Ukrainian].

5. Lyutykh, S. V. (2015). Suchasnyy stan henealohichnoyi struktury novooleksandrivs'koyi vahovoznoyi porody koney ta perspektyvni napryamky yiyi rozvytku [The current state of the genealogical structure of Novoaleksandrovskaya heavy breed and prospective directions of its development] *Naukovo-tekhnichnyi biuleten Instytutu tvarynnytstva NAAN – Scientific and Technical Bulletin of the Institute of Animal Science of the National Academy of Agrarian Science of Ukraine*. Kharkiv, № 113. 127-135 [in Ukrainian].

6. Pavlovs'kyu, S. S., & Tkachova, I. V. (2019). Henealohichna struktura novooleksandrivs'koyi vahovoznoyi porody koney [The genealogical structure of Novoaleksandrovskaya heavy breed] *Naukovo-tekhnichnyi biuleten Instytutu tvarynnytstva NAAN – Scientific and Technical Bulletin of the Institute of Animal*

Science of the National Academy of Agrarian Science of Ukraine. Kharkiv, № 122. 130-138. <https://doi.org/10.32900/2312-8402-2019-122-130-138> [in Ukrainian].

7. Platonova, N. P., & Zlamanyuk, L. M. (2018). Pokaznyky vidtvorennya kobyl novooleksandrivs'koyi vahovoznoyi porody dibrivs'koho kinnoho zavodu [Reproduction indicators of mares of Novoaleksandrovskaya heavy breed of the Dibriv stud farm]. *Naukovi dopovidi NUBiP Ukrayiny*. № 2 (72). [in Ukrainian].

8. Volkov, D. A., Lyutykh, S. V., Rossokha, V. I., Tur, H. M., Brovko, O. V. & Tkachova I. V. (Ed.) (2014). Prohrama selektsiyi koney novooleksandrivs'koyi vahovoznoyi porody do 2020 roku [The breeding program of horses of Novoaleksandrovskaya heavy breed until 2020] Kharkiv : Instytut tvarynnytstva NAAN, 56. [in Ukrainian].

9. Chirgin, Ye. D. (1998). Osobennosti laktatsii kobyl tyazhelovoznykh porod i selektsionno-geneticheskiye pokazateli ikh otbora po molochnoy produktivnosti [Features of lactation of mares of heavy draft breeds and selection and genetic indicators of their selection for milk productivity]. (Extended abstract of candidate's thesis). Kazan'. [in Russian].

10. Yusiuk, T. A. (2018). Udoskonalennya metodiv otsinky molochnoyi produktyvnosti kobyl [Improvement of methods of assessment of milk productivity of mares]. (Extended abstract of candidate's thesis). Kyiv [in Ukrainian].

DYNAMICS OF DEVELOPMENT AND CURRENT STATUS OF THE NOVOALEXANDROVSKY DRAFT HORSE AT THE BRANCH "DIBRIVSKY STUD FARM № 62" SE "UKRAINE HORSE BREEDING"

Yusiuk-Omelnytska T. A. Burenko A.V., SE "Ukraine horse breeding"

The article analyzes the genealogical structure of the Novolexandrov draft breed of the Dibrivsky stud farm No. 62. As of today, 49 representatives of this breed, including 3 breeding stallions, 28 mares of the main herd and foals are kept at the branch "Dibrivsky stud farm No. 62" of SE "Ukraine horse breeding". The stallions belong to three male lines which are Koketyvyi, Tantal and Hradus.

There are two mare's families that are 166 Repetytsiyi (n=9), Roznaryadky (n=3) and three groups namely 239 Tetivy (n=8), 176 Rudy (n=1), Faktury (n=2). These mare's families and groups were formed precisely at the Dibrivsky stud farm. Four more groups have been formed that are Firma (n=5), Ryabinka (n=3), Zherukha (n=3) i Ryabushka line (n=2).

The largest number of mares families belongs to the Tantal male line (23 heads), Koketyvyi (7 heads), Hradus (5 heads) and to the Kapiten line, which went completely into the mare's families, (1 mare).

The variability of the measurements of the main stock of horses and the milk productivity of mares from 2015 to 2021 were studied. The body measurements of mares have increased significantly in recent years, which leads to the consolidation of representatives of the breed and contradicts the requirements for the measurements of the Novolexandrov draft breed. Twenty-three mares exceed the maximum threshold of the "withers height" indicator, which is 76.7% of the brood stock.

At the Dibrivsky stud farm a seasonal milking of mares lasts from May 1 to October 1 (5 months or 150 days). The milk productivity of mares decreased by 275.6-454.6 liters from 2015 to 2021, the coefficient of variation increased from 18.33 to 38.90 with a decrease in the number of lactating mares.

The question of the correlation between live weight and milk productivity is very relevant, especially during forming a dairy herd from mares of draft breeds which are characterized by high milkability. Many authors have studied the influence of live

weight on dairy productivity, as one of the indicators of animal development. Formulas for calculating live weight are based on measurements such as withers height and chest girth. Accordingly, if the measurements increase, the live weight of the animal increases.

The indicators of reproduction of mares of the main composition for 11 years were determined. The average fertility of mares for 11 years is 70.2%. The average yield of foals per 100 mares is 63.9% with 95.6% successful foaling. This foal crop can be justified by the dependence on the % of fertilized mares ($r = 0.67$; $p < 0.01$). This correlation was accurately observed in 2018-2019, with a fertilization rate of 54.5 and 55.2, the foal crop was 54.5 and 53.3 accordingly with 100% successful foaling.

Losses of foals due to abortions, weak and stillborns have amounted to an average of 3.3% for 11 years, which does not exceed technological requirements (5%).

Keywords: Novoaleksandrivsky draft horse, milk productivity, mare's families, male lines, body measurements, reproduction